

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accommodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam
abunde suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Sabbato post Dom. 2. Aduentus. Agitur de sententia post examen
peractum, primum in pios, deinde in impios proferenda. Deumque
proniorem ad præmia quam supplicia inferenda ostendit Pauca deinde de

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56226](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56226)

gloriam, quam passione acquisiuit, queque vltima nostra fœlicitas est; intrare concede, cuius nos participes reddat Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. AMEN.

SABBATO.

DE SENTENTIA, QUÆ IN IUDICIO PRONUNCIABITUR.

Partitio.

- I. De horrida voce sententia.
- II. De sententia iustorum.
- III. De sententia reproborum.

Memorare nouissima tua, & sententiam imprimis qua in iudicio extremo ferretur, & in æternum non peccabis. Eccles. 7.

FIGURA.

Apoc. 19.

VIdit olim in Apocalypsi sua Ioannes cœlum apertum, & ex eo equum album egredientem, cuius fessor vocabatur fidelis & verax, cuiusque nomen designabat verbum Dei, qui præterquam quod esset ad præliandum litigandumque edoctus, erat & in iudicando veratissimus, in quo iustitiam seruabat. Oculi eius erant flammei, vestis cruore tincta, caput variis diadematis redimitum, de ore eius gladius anceps egrediebatur & acutissimus, quo omnes mundi nationes & gentes ferire conabatur. Sequebantur hunc agmina cœlestium stolis albis indutorum, & candidis equis insidentium. Gestabat adhæc virgam ferream, qua omnes nationes regebat & coercebat, eiusque femori inscriptum erat, Rex regum, & Dominus dominantium. O fœcundum & feracem mysteriorum campum! Et sane nullus per hunc equitem melius designari posse videtur, quam Christus Dominus ac Redemptor noster ad iudicium venturus. Albus ille equus eiusdem humanitatem denotat, quæ tunc cœlo egressura est, nitida, munda, & ab

omni prorsus sordae ac labe immunis; eques autem eidem insidens, ipse Dei filius est ac Virginis fructus, qui in promissis fidelissimus, & in verbis veracissimus, quique non nisi summam iustitiam pugnet & iudicet: in quantum iudex, sententiam pronuntiabit, & in quantum bellator, eandem executioni mandabit, in quo nullus ei vel minimum poterit contradicere. Virga autem ferrea typus est æquitatis illius, nam quemadmodum ferrum difficile flectitur aut in varias partes ducitur: ita quoque æquitas eius in nullam poterit partem flecti, aut fauore duci. Oculi illi flammei, indicant furorem; diademata illa, mercedem & retributionem quam iustis passione sua acquisiuit; vestis illa purpureo sanguine cruentata, index est vulnerum quæ olim in passione sua accepit, quæ tunc aduersus peccatores vltionem & vindictam deposcent; exercitus illi, qui eum comitantur & stipant, significant legiones illas Angelorum & Sanctorum, quæ cum Iudice hoc ad iudicandum descendunt. Denique gladius ille regius, vtrimque acutissimus, qui ex magni huius iudicis ore prodibit, imago est horridæ & formidabilis sententiæ, quæ extremo illo die ab ore ipsius exibat; sententiæ, inquam, terribilis ac metuendæ, cui mille gladij ac mucrones comparati instar festucæ videantur: sententiæ quæ instar gladij obuios quosque interficiet, quæ in omnes mundi nationes sauiet, sententiæ quæ instar gladij ancipitis animas simul & corpora transadiget. O sententiam inauditam! ô terribile decretum! ô tonitru irreuocabile! De eo pluribus hodierna concione agemus, eiusque horrorem & magnitudinem cunctis ob oculos ponemus. In quo velim, ô Sanctissime Spiritus vocem meam roborari, pulmones & latera dilatarî, ingenium illustrari, pectus firmari, atque animum & vires superaddi. Tuque ô sacratissima Mater & Virgo, solitum hic mihi auxilium ne deneges, sed adesto precibus, adesto patrocinis, atque ideo solito etiam more te salutamus.

AVE MARIA.

Dū cogitabundus hodie, nescio quod meditans, I.

ditans, per Scripturam praezum obambularem, idque propemodum iam emensus essem, occurrit mihi in vltima eius ora, Apocalypsi scilicet, Angelus caelo descendens; à Deo in hunc mundum destinatus, qui iudicij diem instare denunciatur; simulque edocet, omnes nos coram summo iudice sisti, de singulis ibi factis rationem reddere, ac sententiam accipere oportere. Habebat ille oculos solum instar radiantes, pedes instar columnae igneae collucentes; quorum dexter mari, sinister vero terrae insisteret; manu ingens volumen continebat, atque instar leonis fremētis rugiebat. Habitus porro eius & vestis non minus admirabilis erat: humeris namque spissam quandam nubem gestabat, qua vndique cingebatur; caput circumcingebat iris multicolor, altaque voce clamans iurabat per viuentem in saecula saeculorum, non superesse amplius tempus, horas, dies nec annos. ô visionem terribilem! ô terrores mysterijs plenos!

Angelus hic, Auditores, quem olim Ioannes vidit, à Deo delegatus, qui diuinorum iudiciorum nuntius erat, hodie etiamnum apparebit, idque oculis Solis instar rutilantibus vt ostendat, iudicem hunc esse oculatissimum & perspicacissimum, qui non sicut ac Sol per vitreas fenestras omnia cordis nostri arcana rimabitur ac perquireret. *Scrutans corda & renes Deus.* Pedes eius instar igneae columnae ardentes, quorum vnus terrae, alter mari insisteret, denotant emblematicè potentiam eius ac iustitiam, quae sunt veluti bases & fulcra totius vniuersi, sed vtraque tunc furore accensa erit, & vna in Oceanum, altera in terram extendetur, quia tunc vtrumque hoc elementum diuinæ iustitiæ reum experietur. Dictum namque est apud Prophetam: *Turbabuntur insulae in mari;* & in Luca legimus: *Præ confusione sonitus maris;* & mox: *Erunt motus magni per loca.* Volumen autem illud apertum, significat omnia tunc disquirenda & excutienda, quae omniaque peccata quae olim commissa sunt, examinanda. Quid vero denotant clamores, ululatus, & rugitus illi leonum? Iræ & furorem eius: *Quasi leo rugiet,* ait vnus è Prophetis. Quid vestis illa è nube

contexta? discrimen quod inter Noë diluuium & hocce iudicium est; illic enim aquae & pluuiae non nisi guttatim cadebant, sed hic conglobatim integræ tribulationum nubes in miserorum capita decident. Quod proxime attingisse visus est Propheta Dauid: *Veruntamen in diluuiis aquarum multarum, ad te non approximabunt;* dicere volens, diem iudicij fore diluuium aquarum multarum, quia integræ & prægnantissimæ nubes in impiorum verticem ingruent. Prædixerat id ipsum & Moyses, sed aliis verbis: *Congregabo super eos mala, & sagittas meas complebo in eis;* id est, In nouissimo die qui fururus est dies omnium terribilissimus, castigationes & supplicia acerbissima inducam, qualia nunquam ab initio saeculi visa sunt, atque omnes iustitiæ meae sagittas eiacu-

labor. Quid denique designat iris illa caput obumbrans? ô mali prælagium, & sinistram augurium! Diuersicolor ille arcus, qui hæctenus signum pacis, fœderis & pacti inter Deum & terram iniri fuerat; quique sub Dei pedibus conspici solebat, & ob oculos eius versabatur, nunc super caput eius præcul ab oculis remoris aditabit, vt nullam amplius superesse ostendat misericordiam. Cōfirmant hoc iuramenta illa & protestationes quæ sequuntur: *Et iurauit, quia non erit amplius tempus, misericordiae scilicet, gratiae, & indulgentiae.* Atque huc respexit Paulus, cum toties in Epistolis diceret: *Frates, tempus breue est;* & alibi: *Eccenunc tempus acceptabile est;* & Ergo dum tempus habemus, operemur bonum: modo namque tempus opportunum est, quod si elabi sinamus, nulla superest spes, hoc ipsum, quod elapsum est, recuperandi: nam post hanc vitam nullus de tempore amplius sermo erit, de æternitate tunc loquendum erit, de aliqua temporis dimensione nemo speret.

Miratur Illustrissimus Cardinalis Caietanus, qui fieri poterit, vt columba Arca euolans virentibus folijs oliuae ramusculum repererit, cum furiosa illa aquarum tempestas & rabies omnes tum domos & palatia, V 3 altaque:

altaque turrium fastigia disiecisset, tum etiam arbores & truncos validissimos euulsisset, vt sola oliua in medijs vndis rerinuisse virorem videatur. Tandem concludens ait, per hunc ramum diuinam misericordiam designari, cuius symbolum semper oliua fuit, atque illam in medijs iustitiæ fluctibus virentem vernantemque permansisse; & licet iugentes furores eius aquæ fuerint in hac vita, ab eisdem tamen misericordiam nunquam submergi aut obrui potuisse, vnde Propheta: *Cum iratus fueris, misericordia recordaberis.*

Habac. 3.

At in die iudicij nulla amplius supererit oliua, nulla restabit misericordia; at diluuiū adeo vehemens erit & intolerabile, vt omnia ab eodem obruenda sint: *Continebit in ira misericordias suas.* Satis hoc ipsum testabitur ipsa sententia quam Iudex pronuntiabit, quæ tanto cum furore concipietur, tanto cum terrore feretur, tanta cum ira executioni mandabitur, vt ex ea manifeste colligere liceat, nullum misericordię locum esse, *Iudicium enim, inquit Iacobus, sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam:* at iudicium adeo terribile & atrox, vt omnes qui hoc ipsum audient, præ timore trepidaturi sint.

Psal. 76.

Iacob. 2.

Iudith. 19.

Atque huius cum Iudith vidua meminisset, ad Dominum ait: *Non est qui resistat voci tuæ, montes à fundamentis mouebuntur cum aquis, petra sicut cera liquecent ante faciem tuam: quid igitur de me peccatrice fiet, quæ non nisi arundo sum, ipsaq; inconstantia inconstantior.*

Nomina

Sophonias Propheta, qui populi Iudaici in Babylonicam captiuitatem abducendi calamitatem præuidit, cum sententiæ huius meminisset, eamque sibi ob oculos poneret, eandem vocem amaram nominauit: *Vox dei Domini amara.* Dauid Rex verbum asperū:

Psal. 90.

Serm. 3. in

Psal. 90.

Rupertus

in lib. suo 3.

in reg. c. 31.

Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantium, & à verbo aspero; vt hunc versum explicat Bernardus; atque ideo, inquit doctissimus Rupertus, vox iudicis nostri gladio accipiti comparatur, qui ore eius egrediatur; non aliter enim impios, quos sententia data condemnabit, feriet, quam si acuto eos gladio

percussisset, tantumque dolorem sententiæ huius tela insigent, vt gladio dissecantur & transfigi, quam terribilem illam sententiam: *Is maledictus in ignem æternum, audire maluit.* Matth. 23.

Euidentiùs adhuc eiusdem acerbiteriam ob oculos ponens Psalmographus, appellat eam *voce tonitruis*, at tonitruis tam horrendum rugientis, totus vt orbis eodem sit percussendus: *vox tonitruis tui in vota:* & à voce tonitruis tui formidabunt. Et sancti primi illi peccatores, vel minima Domini voce, qua delicti ab eis rationem exposcebat, audita, in tantum timuerunt, vt præ timore latebras quæsierint, & Adam descendere se conatus dixerit: *Vocem tuam audiui in Paradiso,* & c. Gen. 3. *mus, quid in valle Iosaphat futurum, quando totus orbis ad generale iudicium vocabitur, & horrendam hanc vocem audiet?*

Iob qui aduersus omnes aduersitates velut rupes infractus persistebat, nihilq; omnino metuebat, cum terribilem hanc sententiam perpenderet, tremebat, adeo vt præ timore vocem amitteret; *super hoc expaui cor meum* & emollitum est de loco suo, audiet auditionem in terrore vocis, & sonum de ore eius procedentem: *post eum rugiet sonitus, tonabit voce magnitudinis sue, tonabit Deus in voce sua mirabiliter.* Ecquæ nã illa loquendi ratio, quænam metaphora? Dauid Rex non formidabat, sed præ eius horrore nec edere nec dormire poterat. *Cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miscebam, à facie ira indignationis tuæ.* Psal. 101.

Iudæorum legislator Moyses, & primus orbis historicus, cum exitum Hebræorum de Ægypto late describeret, dicit Angelo, qui Dei tunc locum gerebat, in Sinai montem descendente ad legis tabulas dandas, & tonitru, turbinibus, fulgoribus, turbatumque clangoribus circumcirea frementibus, populum per planitiem sparsum in tantum timuisse, vt Moysi diceret: *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.* Quid erit igitur in nouissimo illo mundi die, quando ipsamet diuina maiestas totum orbem iudicatura veniet? Quis verborum illius fulmina poterit

terit sustinere? quis non præ timore emoriatur, quando horridum illud horrendæ sententiæ tonitru evibrabit? Vnde simile prope modum argumentum elicit Iob: *Cum vix parvam sibi sermonis eius audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis eius intueri?* Porro Sapiens vocem Domini tam horrendam esse semper existimavit, ut solam eiusdem meditationem ad conscientiam ab omni profus peccati labe immunem custodiendam sufficere existimavit. Ecce aphorismus eius ordinarius: *Memorare novissimam tuam, & in æternum non peccabis.* de eo hodie na die verba huc facturus veni, quod ut methodice & distincte faciam, bifariam concionem diuidam: primo de sententiâ quæ in iustos, deinde quæ in impios pronuntiabitur; loquar; itaque hanc & omnes priores conciones de iudicio terminabo: modo solita vos me benevolentia dicentem audire cupiatis.

Job. 18.

Eccl. 7.

II.

Matth. 23.

Cur primo iusti iudicandi sunt, ac deinde reprobi. Psal. 111.

Principio igitur, sancta nos docet Scriptura, quod & Euangelium hac de re legi solitum confirmat, summum illum iudicem, postquam omnes à se invicem gentes separaverit, & electos à dextris, & reprobos à sinistris collocaverit, omnes accusationes, depositiones, testimoniaque examinaverit, opera, verba, & cogitationes accurate scrutauerit, ad dextram se convertendo, ac placido vultu & ad benignitatem propenso dulcique voce, incundam illam sententiam pro iustis pronuntiaturum: *Venite benedicti Patri mei, possidete paratum vobis regnum ab origine mundi.* O sententiam exoptandam! O vocem multo auro redimendam! O decretum, quo nullum unquam mundo exiit salutarium! Sed cur putamus primo iustos sententiam accepturos? propter duas potissimum rationes, quarum prima hæc est.

Ut tanto maior cruciatus sit impiorum, maiusque tormentum experiantur. Quo enim dolore exerciandos eos putamus, cum iustos ad gloriam appellari viderint, se vero æternis suppliciis mancipari? Hinc Psalmodographus: *Peccator videbit & irascetur, dentibus suis fremet & tabescet:* quod & exemplo quodam Evangelista confirmat. Quem enim dolorem tenuisse credendus est dives ille e-

pulo, inferni pabulum, medios inter ignes constitutus, dum Lazarum in sinu Abrahamæ confidentem gloriaque circumfusum videret? neque enim aliam ob causam putem Lazarum illi gloriam demonstratam, quam ut supplicia tanto ei grauiora & acerbiora viderentur.

Luc. 16.

Esth. 6.7.8.

Affuerus Persarum Rex, ad cuius nutum centum viginti septem provinciæ trepidabant, prius Mardochæum honoribus affectum voluit, quam Amanum patibulo affixum; ut tanto huic illius gloria maiorem dolorem & animi cruciatum afferret, cum hostem suum iuratissimum ad regiam prope modum dignitatem euectum cerneret. Ita quoque summus ille totius uniuersi Rex iustos prius exaltaturus, quam in reprobos sententiam damnationis pronuntiaturus, ut illorum ita tormentum, visa beatorum gloria, adaugeatur.

Alter hæc est. Ut hinc etiam omnes manifeste colligant, quanto sit iudex hic in benignitatem misericordiamque quam iustitiam ac vindictam propensior, ad mercedem remunerationemque quam ad castigandum pronior. Laudauit hoc in Cæsare Augusto adulatus Ouidius.

Tardus es ad poenas Princeps, ad præmia velox.

In puniendo nimirum restudine lentior, & in remunerando ceruo velocior. Hæc ille quidem Cæsari blandiendo, at verius nos dicemus, lentum Deum esse in decernendis suppliciis, at in bonorum operum remuneratione quodammodo præcipitem ac nimium festinum, magisque in misericordiam quam iustitiam propendere. Vnde de eo in scripturis legimus: *Miserationes eius super omnia opera eius:* Et canit Ecclesia: *Deus cui proprium est miserari semper parcere.* Aperte hic vsurpat verbum semper, ut doceat, diabolum nunquam miserari aut parcere, homines quidem nonnunquam, Deum vero semper & nullo non loco misericordiam ostendere: & quando dicitur, *cui proprium est miserari,* omnes alios excludi. Hinc Isaias eum diuinæ misericordiæ mentionem faceret, ait ipsum misericordiæ & clemē-

Pronior Deus ad præmia & supplicia.

Psal. 144.

tia duntaxat opus Deo congenitum & naturale esse, cætera autem præter eius naturam & ab eo penitus aliena 3. *sic in valle qua est in Gabaon irascetur, ut faciat opus suum, alienum est opus eius, peregrinum est opus eius ab eo.* Sola scilicet vindicta præter eius naturam est, & ad diuinitatem nullo pacto spectat.

Isai. 28.

Insignis
cōceptus.Hierogly-
phicum
regis.

Hic bene mihi ac consulto fecisse videntur Ægyptii, cum optimi Principis imaginem hoc hieroglyphico expresserunt: dabant ei in manus sceptrum, in cuius imo caput hippopotami erat, quod est animal maxime ferum & immite, in summitate vero caput ciconiæ, auis benignissimæ ac mitissimæ.

Primum nota erat iustitiæ: alterum vero benignitatis quæ in rege imprimis necessaria sunt; ita tamen vtraque temperanda est, vt clementia summum semper locum teneat, iustitia vero infimum. Quod illi de rege, nos melius de regum Rege Deo dicemus: bonitatem scilicet & misericordiam superiorem in regno eius semper locum tenere; at inferiorem, iustitiam & vindictam. Vnde Apostolus: *Misericordia autem superexaltat iudicium.* Atque hinc in die iudicii electos prius quam iustos ipse iudicaturus est, ac benignam illam pro his primo sententiam pronuntiaturus: *Venite benedicti Patri mei, possidete paratum vobis regnum. Venite, quis amor, benedicti, quæ nã electio! Patri mei, ecquod gaudium & consolatio! possidete, quam ampla ac præclara concessio! regnum, quanta liberalitas! O donum amplissimum! paratum vobis, quanta dilectio! ab origine mundi, quænam prædestinatio! Venite, ô honor! benedicti, ô gratia! Patri mei, ô magnificentia! possidete, ô felicitas! regnum, ô dignitas! paratum vobis, ô fauor! ab origine mundi, ô duratio! Venite, ô summa bonitas! benedicti, ô magna familiaritas! Patri mei, ô infinita maiestas! possidete, ô immensa largitas! regnum, ô regnum incomparabile! paratum vobis, ô vera beatitudo! ab origine mundi, ô antiquitas in æternum duratura! Venite, omnes, benedicti, felices, Patri meo, idque ex charitate, possidete, in æternum, regnum, amplissimum, paratum vobis, magna cum anxietate*

Iacob. 2.

Matth. 25

ac labore, *ab origine mundi, quod nullo vnquam æuo desinet.*

Venite electi mei, dilecti, prædestinati, *Allegoria.* delicia meæ: venite ad me, Deum vestrum, Redemptorem vestrum, omne bonum vestrum. Venite ad me ô filii prodigi, qui olim per stultitiam proavi vestri Adam, paradiso, qui domus quodammodo paterna erat, egressi, in longinquam regionem mundi secessistis, & in eadem omni ferme substantia vestra consumpta, varios labores ac molestias sustinistis, adeo vt bestiarum more viuere vos oportuerit; sed coegerunt vos lacrymæ, suspiria ac vitæ austeritas oculos atollere, & ad desideratissimam patriam anhelare, atque ita tandem postliminio ad ædes paternas reuersi estis. Venite igitur, *Luc. 15.* accedite, quo vos amplectar, vos stringam qui dudum exules fuistis, venite, vt iucunde in regno paterno epulemini, proferatur cito stola immortalitatis, annulus æternitatis, & calcei impassibilitatis, maeterur vitulus ille saginatus perfectæ felicitatis, afferantur thesauri regni dignitatis, fluant torrentes voluptatis, præparentur epulæ ac nuptiæ regales.

Venite pauperes Lazari, qui vlcibus penitentia austeritatisque cooperti, & flagrorum vibicibus dilaniati tanta passi estis, qui toties esuriistis, ieiunastis, toties ante fores diuitis huius epulonis, mundi scilicet incalsum, nullo miserante, stiperem petistis. Venite *Luc. 16.* modo ab Angelis in sinum Abrahamæ deferendi: venite, fruamur amplexibus, indulgeamus affectibus, inebriemur amoribus: venite, vos vt osculer, & foueam vt mater paruulum. Quod ipsi Prophetæ Domine dudum ante prædixerunt: *Inebriabuntur ab vbertate domus Dei: & mox, Torrente voluptatis tua potabunt eos.* O delicia incomparabiles! voluptates multo redimendæ!

Venite delicia meæ, venite charissimi, venite exules & profugi in patriam, cælum subite è quo propter Adæ peccatum egredi compulsi estis, & in exilium miserimum detrusi, sed in quod vos iterum gratia mea restituet; intrate palatium cuius ianua per passionem meam fuit reserata, intrate in *Splend.*

didam illam aulam, cuius aditum cruce effregi ac violenter perrupi, quo vos eodem introducerem. Venite peregrini (*omnes enim peregrinamur à Domino*) qui per tot provincias ac regiones discurriftis, erraftis, currendoque defatigati eftis, venite modo ac revertimini in exoptatum patrium solum. Venite naufragi, qui à tot iam annis turbulentum mundi huius mare nauigastis, tot tempestates, procellas perpelli eftis, toties ventis & aquilonari rabie concussi vitæ ac naufragii discrimen adiftis, modo desideratum portum subite, anchoram hic figite, certi hinc nunquam vos excutiendos, terram summæ beatitudinis possidere, de cuius possessione nunquam vos aliquis deturbabit. Venite qui hæcenus tam strenue meo nomine laborastis, qui tot onera ac defatigationes sustiniftis, tot presuras, tribulationes, austeritates, pœnitentias tolerastis, venite, inquam, vt vos reficiam, consolet, quiescite iam a laboribus, iam amplius nolite sudare aut defatigari, sed intrate in gaudium Domini æterna requie perfruituri. At nondum hic finis.

Benedicti Patri mei: id est, benedictionib. Patri mei ac S. S. totiusq; Sanct. Trinitatis donati. Mundus quidem vos aliquando maledixit, at Pater vos benedicit: mundus tyrannicum vobis iugum imposuit, at eodem vos Pater meus paterne eximet: mundus vos afflixit, at Pater consolabitur ac reficiet. O verba super mel & fauum dulciora, ò consolationem incomparabilem: In quibus veteres omnes figuras adimpletas videmus. Ecce enim vt hic fenex ille Isaac, cuius ætatem & exortum nemo no. it, cuius generationem nullus enarrare potest, dilectos sibi Iacob benedicat, profanos autem Esau maledicat. Ecce quoque hic Iacob Patriarcham, qui tota passionis nocte luctatus, in femore humanitaris dumtaxat vulneratus est, atque ita victor abscessit, quomodo filios hodie suos benedicat. Ecce quoque hic Dauidicum illud vaticinium completum, *Benedicti vos à Domino.*

Benedicti Patri mei: Dauid Propheta omnium beneficiorum, quæ à Galaaditis accepit, eo quod Saulem socerum in pralio in-

Tom. 4. Bess. Advers.

teremptum sepulchri honore affecissent, memor, hac eos oratione compellabat, *Benedicti vos à Domino, qui se: istis misericordiam hanc cum Domino vestro Saul, & se: istum eum.* Christus ad hunc modum, qui regum rex est ac Dominus dominantium, memor cultus & honoris, quo fideles Patrem suum cœlestem affecere, operaque misericordiar, quæ olim hic edidit, amplissima mercede compensare satagens, & ingrati nomen subterfugias, his eos verbis alloquitur, *Venite benedicti Patri mei.* Ita namque id prauidit Psaltes, dum vaticinans ait. *Hic accipit benedictionem à Domino, & misericordiam à Deo salutari suo.* in quibus hic pro illi, phrasî Hebræis persamiliari, legitur.

Benedicti Patri mei. His olim Deum ad Abraham verbis vsu memini, *Egre dere de terræ tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram quam monstrauero tibi, factamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, etique benedicam tuis.* Hic figurate expressum legimus, quod magnus ille Deus, in mundi fine, cum fidelibus, id est, veris Abraham filiis, facturus est, qui diuinæ inf. irationi, qua patriam deferere cogebantur, respondentes, relicto patrio solo, ac domib. paternis, diuitiisq; ac facultates deferentes, & in extremas pœnitentiæ oras cœlitus demonstratas secedentes, nomen suum celebrari ac magni fieri videbunt, virtutum & meritorum compensationem accipient, æternamque benedictionem audire merebuntur, *Venite benedicti Patri mei.* Huc respexit Tobias senior cum diceret, *Tu autem lataberis in filius tuis quoniam omnes benedicentur & congregabuntur ad Dominum.* hic quidem ad litteram de Hierusalem terrestri agit, at mystice, de cœlesti, in qua omnes filii Dei benedicentur. Sequitur.

Possidete regnum. O liberalitas, ò prodiga profusio: proh quanta felicitas, quanta merces & dignitas: Possidere, dilecti mei, regnum quod ab ipso mundi initio rerumque primordio vobis præparauit. Hi nempe sunt effectus cœlestis illius ac diuinæ benedictionis: benedictionis scilicet, quæ beatos efficit, ditat, ac regna confert amplissima. Præfati hoc ipsum sapiens cū ait, *usq; autē in pax. Sap. 5.*

X petuum

Sap. 5. *petuum vinent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio illorum apud Altissimum: ideo accipient regnum decoris, & diadema speciei de manu Domini, quod ita demonstro.*

Esai. 5. *Parentissimus Artaxerxes, quem nos alio nomine Assuerus nuncupamus, eximia Estheris pulchritudine captus dimidiū ei regni pollicetur, modo cupitis illius siui pollet amplexibus. Quid itane regem vniū captiuā amore teneri, vt mediam ei regni partem cedere non vereatur? sed notare vos velim, eum non nisi medium obtulisse regnum: at regum rex Deus infinito erga homines amore inflammatus, integra iis regna, & quidem in æternum possidenda, sponte elargitur, possidet regnum, non quidem mundi huius, cuius diademata sentibus rigens, sed regnum gloria ac maiestate plenum, de quo*

Psal. 144. *David, gloriam magnificentia regni tui, non regnum triduanum, aut tercentum annorum, sed regnum in omne æuum permanens, regnum tuum, regnum omnium seculorum. & amor & flamma plurimam secum trahens felicitatem! & incendium ingentem vtilitatem adferens!*

Psal. 18. *Possidet regnum. Hæc dum memoro Domine, æquissimum te & in promissis fidelem nuncupare necesse est. Illud namque regnū est, quod olim in Euangelio pauperibus promissisti, Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum Illic quidem promissit, hic vero re ipsa confert, Possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi, quod ipse olim me pollicitum memini.*

Mat. 5. *Possidete regnum: in quo Deus rex est, Gloriosa Virgo velut regina, cuius membra ac Principes sunt Seraphini, Duces Cherubini, Marchiones Throni, Comites Dominationes, Vice comites Principatus, Barones Archangeli, Equites aurati Angeli, subditi autem & vasalli omnes Christi fideles, regnum, cuius termini immensi, in quo firma & secura pax, quodque in æternum permanebit, nulloque vnquam æuo terminabitur, regnū, quod nobis à Christo paratum ac sanguine eius acquisitum restatur. Apostolus, Testificati sumus vt ambuletis digne Deo, qui vocauit vos in suum regnum & gloriam & Iacobus in Catholica sua, Audite fratres dilectissimi, nonne*

Thez. Iacob. 2. *Dei eligit pauperes in hoc mundo, diuites in fide & heredes regni, quod repromissit Deus diligentibus se? Noli dubitare Apollote, dum enim dicit, Possidete paratum vobis regnum, ad oculum id ipsum demonstrat. Exclamem igitur merito, O mercedem admirabilem! & remunerationem singularem!*

David rex cum in extremis esset, filioque Salomoni regni habenas traderet, ac testamentum conderet, omnium benefactorem memor, & singulos qui sibi viuenti aliquod beneficium contulissent, compensare vellet, filios Berzelai Galaaditis potissimum ei commendauit, qui sibi a facie Absolomi fugienti in auxilium occurrerant, quos regia mensa donec viuerent, assistere voluit, iisdemque quibus rex epulis gaudere: Sed & filius Berzelai Galaaditis redies gratiam, et unquam comeditis in mensa tua. Ad eundem modū Deus in mundi fine, fideles & obsequentes seruos remunerari cupiens, filium, de quo legimus, Ecce plusquam Salomon hic, admonebit, vt nouos illos Berzelaidas, electos intelligo & predestinatos, digna mercede, obsequiorum memor, afficiat, in regnum cœleste inducat, mensa que gloria assistere, & iisdem secum deliciis, voluptatibus, gaudiisque frui faciat. Audiamus quæso vt Patris ille voluntatem & testimonium amoris proprio et ore confirmemus, si quis mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum, illic & minister meus erit: multo que adhuc euidentius in Luca, Et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt edatis, & bibatis super mensam meam in regno meo, ac deinde, Possidete regnum O amorem singularem! & dignationem dilectionis infinitæ!

Quid itane regnum tuum polliceris Domine, tuisque conignas hoc ne per gratiam meram, an ex iustitia & obligatione? Ex sola iustitia, Auditores, vt bona vestra opera debita mercede compenset, dicit enim, Esuriui, & dedistis mihi manducare, sitiui, & dedistis mihi bibere. Viuant igitur bona opera, viuant opera misericordiae, quibus regnum caelorum ex obligatione assignatum est. Hinc Apostolorum Princeps, Quapropter fratres, magis satiate, vt per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciat, sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in regnū æternū Domini.

Bona opera in die iudicii compensabuntur.

ni nostri, & Salvatoris Iesu Christi. Sed hæc de sententia p̄ electis pronuntianda, iam de ea quæ in improbos feretur agendum restat.

Sententia
que in im-
pios fere-
tur.

Matth. 25.

Vbi iam iudex sententiam pro electis, à dextra parte constitutis, pronunciauerit, terribili quodam vultu, atq; oculis totum scintillantibus, & furorem spirantibus, ad impios conuersus, horrenda & indignabunda voce, lugubrem ac funestam illam sententiam pronuntiabit: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* ò sententia, cui similis nulla vnquam à quoquam pronuntiata legitur! ò decretum sanguinolentum, horrendum, terribile! ò sententia lugubris, deploranda, atq; iliadem malorum secum trahens! Proh infelices ac miseros peccatores, aduersus quos ignitum illud sententiæ fulmen euibrabitur!

Vix lingua calamitatem hanc potest exprimere, aut vox proferre, latera deficiunt, nec si centum mihi linguæ, aut ferrea vox, vel ærea sint latera, eiusdem magnitudinẽ possem describere. Hic cursu sistite cœlestes orbes, hic deliquium patere Phœbe, hic terra concutere, hic detona aër, hic ignes cœlo descendant, hic ingemiscat pontus, stellæ hic cœlo cadant, gemant, plorent, omnes hic creaturæ tristem ac lugubrem sonum edant: hic rupes, petræ, saxa diffingantur; hic herbæ, plantæ, & arbores exarescant: hic vlulent animalia, hic rugiant leones, ac miserorum forti nimis ah deplorandæ compatiantur lugubrique hac sententia audita ingemiscant:

Matth. 25.

Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. singulis verbis suū inest pondus, singulæq; syllabæ nouū quendam & singularem dolorem incutiunt.

Discedite, O verbum amarum! à me, ò calamitas! *maledicti!* ò furor! *in ignem æternum,* ò temporis longæuitas! *qui paratus est diabolo & angelis eius.* ò horror, terror & pudor! *Discedite,* ò infelix discessio! *maledicti,* ò quæ reprobatio! *in ignem æternum,* ò quæ puniatio! *qui paratus est,* ò quæ præparatio! *diabolo,* ò quale tormentum! *& angelis eius,* ecquæ afflictio! *Discedite,* ecquæ manumissio! *maledicti,* ò quam insalubris salus! *in ignem æternum,* quam triste asyllum! *qui paratus est,* quam amara iustitia! *diabolo,* quam ingrata

societas! *& angelis eius,* quam immitte confortium! *Discedite,* dum cogito exalbescō, à me, palleſcō, *maledicti,* horreat comæ, *in ignem æternum,* voce destituor, *qui paratus est,* contremisco, *diabolo,* palpitat cor, *& angelis eius,* præ metu ac formidine emorior.

Discedite à me maledicti, id est, confestim ab oculis vos meis proripite, hinc, p̄cul hinc à conspectu meo, non amplius coram me cõparere vos volo, sed digna flagitiis supplicia adite: in ignem illum perennem properate & diabolos quos hæcenus obseruastis, inuistite! Ite, abite miseri, discedite infelices, hinc fugite in æternum maledicti. Quasi diceret, Quoniam me, ò scelerati! vt patrẽ agnoscere nolulistis, etiam inuiti, vt iudicem me habetote. Vos si ad seueram sententiam pronuntiandam me compulistis, quid? nesciebatis, me in misericordiam ac clementiam quam in rigorem ac iustitiam proniorem esse, & malle me bona vestra operæ æterna mercede, quam delicta sempiterna flamma compensare? Patientia vos mea abusi estis, pœnitentiam agere distulistis, delinquendi finis non erat, eumque qui non nisi clementiam & amorem spirabat, vestræq; salutis sitientissimus erat, ad iracundiam & vindictam exigendam compulistis, & sententiam hanc inuito quodammodo extorsistis.

Et sane ita se res habet Domine, pronior Pronior es ac propensior ad parcendum quam casti- Deus in gandum, quod variis è Scriptura Sacra ex- miser- cordiam
plis ac figuris poterit confirmari. Homo ille cordiam
quem Ioannes initio Apocalypseo vidit, quam iu- stitiam.
gladium habebat in ore, & stellas manu: quo stitiam.
designabatur, Deum, cuius hic homo figu- Apoc. 1.
ram gerebat, minas, quarum gladius typus
erat, ore, gratiam vero & indulgentiam quæ
per stellas signabatur, manu præferre, ac sup-
plicia quidem sæpius interminari, sed corū
loco præmia ac gratiam elargiri.

Dilecta illa in Canticis cum omnia prope- Cant. 5.
modum sp̄sõs membra, deprædicaret, hocce
manibus elogiũ dedit: *Manus eius tornatiles,*
aureæ, plena hyacinthis: quæ verba Hebræi in
hunc modum legunt: *Manus eius orbes aurei,*
itaq; lecta hunc sensum efficiunt, Manus di-
lecti mei, instar orbis cœlestis, semper ad be-
ne agendum indeficiente motu feruntur &
impel-

impelluntur, hominibusque gratiarum suarum influxus communicare gestiunt. Atque hinc efficitur, Deum, cuius imaginem spon- sus hic gerit, manus aureas, donis gratiarum plenas, & ad pramia quam ad supplicia ha- bere velocitates.

Diuerfi- mode ar- matus le- gitur De- & quare. P^{sal.} 44. Apoc. 1. P^{sal.} 7.

Exod. 5.

Exe. 6. 5.

Matth. 25.

Iob. 40.

Observaui diuersimode Deum in Scripturis gladium solere gestare, modo in femore: *Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime*; modo cum ore exerere: *Et de ore eius gladius utraque parte acutus exibat*: alias etiam manibus vibrare: *Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, et cum suum tetendit, et parauit illum*. Quid diuersa hac gladij gestatione designari putatis? aliud profecto nihil, quam varios puniendi feriendique in Deo modos. Ensem quidem lateri accinctu gerit, ut peccatori metum incuriat, seseq; illi reddat formidabilem, deinde in ore, ut minas intenter, manu denique quatit, ut eundem re ipsa puniat & percutiat. Atque ideo in Exodo legimus, *Euaginato gladio meo, interficies eos manus mea*. At si vnquam diuina illa & vltix manus vindictam exercuerit, si vnquam peccatores flagellatit, iudicij profecto tempore, quando horribilem illam sententiam pronuntiat, vires exeret, arma concurret, ac re ipsa in peccatores ensen extendet. Atq; in hunc modum de illo apud Prophetam legimus: *Gladium euaginato pesto eos*. Videamus autem quos istus infligat, quenam inferat vulnera?

Quanam illa poena, ecquis cruciatus, a Dei, Angelorum, & Sanctorum omnium conspectu in eternum arceti perpetuisq; ignibus & carceri obscurissimo mancipari? O scientiam irreuocabile, qua data nulla vitæ emendatio speranda est, neq; ipsa erroris alicuius coarguenda, nec post eam ad aliud tribunal prouocandum. Inter cæteras quas olim Iob Propheta quæstiones proposuit Deus, fuit & illa, *Accingere sicut vir lumbos tuos, interroga bo- te, & indica mihi, Numquid irritum facies iudicium meum? & si habes brachium sicut Deus, & si voce simili tonas?* quasi diceret, nulla hominum ratione sententiam iudicis latam reuocare, aut decretum promulgatum arte vlla veterum cauillandiq; technis posse infringere. *Discedite à me, o furor, o indignatio, o vin-*

dicta sciens animus! Quid te ne Agne mansuerissime leoninam rabiem induere? an non læsa patientia furor sit? Non nisi tertio legitur Dominus à confortio suo quemquam reie- cisse, aut abire iussisse, imprimis diabolum in cæceptus deserto. *Vado Satana, scriptum est enim: Non tentabis Dominum Deum tuum*. S. Petrum de- inde, cum Passionem impedire satageret, *Vade post me Satana*: deniq; impios in supre- mo iudicio, *Discedite à me maledicti*. O repu- dium amarum, & acerbum! & triste exilium! Prædixit id olim toties Psalmographus, & quidem verbis apertissimis: *Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore suo conturbabit eos*. An non in ira loquitur, dicere peccatoribus: *Ita maledicti in ignem æternum*. Tanta quippe indignatione & ira verba illa aduersum impios proferentur, ut homines priuatura sint sensibus, terrorem incussura, ad desperatio- nem denique adactura.

Exprimunt id Prophete: *In ira populos con- fringes*, item, *sic in ira absterget eos*. Terra quo- que ad illius pronuntiationem quasi ad tonitru quoddam tremet, ac mōres concutien- tur; vnde dictum est: *Commota est & contremuit terra: fundamenta montium onussa sunt, & conuassata, quia iratus est ira, ascendi fumus de naribus eius, carbones incensi sunt ab os tenabit de celo Dominus, & Excelsus dabit vocem suam*. Audite tonitrua, contemplantini terræ motus, iram dispicite, *Discedite à me, mea indigni gloria, ac beatitudine cœlesti in æternum carituri*. Et quinam Domine?

Maledicti. Quis audiuit vnquam maleficu ad mortem condemnatum conuictis impetios maledict. & iniuriis affici? an non satis amaritudinis supplicii que ipsa mortis sententia, maledictionibus his omiſſis, habere videatur? afflicto namque non est ultra danda afflictio, ut leges humanæ præscribunt, tvero, o lude- x integerrime, poenam iugis poenæ & sup- plicium supplicio superaddis: conuicta & iniurias ultra mortis sententiã proferes. At non sine mysterio. Hic namque videmus Noa- chum illum, qui amore nostri longanimita- teque nimia inebriatus, cum bis millenis, aut amplius iam annis, misericordiæ som- no oppressus iacuerit, expergissentem, im- piosque Chamos, qui nuditatem, paupertatem,

1. Reg. 19. P^{sal.} 11. Mar. 1. P^{sal.} 108. 2. Reg. 22. P^{sal.} 55. P^{sal.} 57. Iob. 13. P^{sal.} 108. Cent. 2. Iob. 5. Nab. 1.

Allegoria. Gen. 9.

tem, humilitatem, crucem ac passionem illius toties irrifere, maledictione acerbissima ferientem. At non sunt hic maledictiones blasphemæ Semei Beniaminitæ, quas in Dauid Regem eiacularus est, sed Christi Iesu aduersus impios & damnatos. Vnde Psalmo-graphus: *Maledicti qui declinant à mandatis tuis, non in hoc solum mundo, verum & in altero; dices enim.*

2. Reg. 16. 19.
Psal. 118.
Mar. 11.
Tob. 17.
Psal. 108.
Can. 2.
Ierem. 50.
Nahum. 3.

Maled. 11. Si ficulnea illa Evangelica, nullo sensu prædita, iudicio & ratione carens, solumque animam habens vegetatiuam, diuina maledictione percussa quamprimum exaruit, omnemque confectum vigorem viroremque amisit, non aliter quam si trifurco Iouis telo fuisset impedita, quid obsecro, facient infœlices illæ animæ horridum illud fulmen expertæ? An non præ metu extabescunt, an non præ formidine exanimabuntur? præuidit ingentem hanc & metuendam maledictionem. Tobias senior, cum diceret: *Maledicti erunt, ut qui contempserint te, & condemnauerunt, ut qui blasphemauerint te.* Item Psaltes: *Dilexit maledictionem, & ueniet ei; & noluit benedictionem, & elongabitur ab eo.* Vbi numerum singularem pro plurali, modo loquendi Hebræis vsitato, x̄surpauit: petinde ac si dicere uoluisset, Peruicaces illi peccatores, Domine qui benedictiones tuas hastenus quærere distulerunt, iisdem etiam priuabuntur & eorum loco maledictiones, quas semper quærere, inuenient. Verum est; audio enim eandem iam cui brati.

Maled. 11. Non erit amplius, ô dilecta, vox illa suavis ac iucunda, quam tantopere olim audire cupisti, non erunt harmonici illi concentus quos auribus tuis ingeminari ardentissime desiderabas, dicens: *sonet vox tua in auribus meis, & x̄ enim tua dulcis, & facies tua decora.* Sed vox quædam terribilis, ac confragosa, vox terroris & belli, ut eam Ieremias indigerat; vox flagelli & percussiois, quomodo à Nahum Propheta nominatur. Quâ obrem, Christiani, cum eandem hodie reboantem perque aëra stridentem auditis, diligenter attendite, omniq; ratione aduertite, ne vos illa percellat & terreat. Conuertimini ad Dominum, & nolite pœnitentiam in longa temporis spatia differre: vitam in melius

commutare, nolite benignum illum Dominum flagitiis ad iracundiã pronocare; at bonis cum vobis operibus propitium reddite: terreat vos terribilis illa vox, metum sententia hæc incuriat: hæc audita motum emendationi conuersioniq; studete, inueteratam illam peccandi consuetudinem relinquite, prauos mores, & vitæ deprauatæ flagitia exuentes, nouum hominem induite. Auscultare Psalmitæ bene sapienterque monenti, *Hodie se uocem eius, uocẽ, inquam, iudiciorum eius, uocem hanc horrendam, Descendite à me maledicti, audieritis, nolite obdurare corda uestra.* Et quo discedent Domine?

In ignem æternum! O rigor, ô infelicitas, ô vera deploranda calamitas! Cœlesti nimirum patria exulare, ad infernalium supplicia detrudi, à Deo reici, maledictionis sententia ferri, sempiterno incendio addici: O sententiam intolerabilem! *In ignem horridum, æternis miserum, in ignem, ô futor, æternum, ô desperatio!* Hic scilicet Dauidicum emblema expositum videmus, *Vox tonitruus in rota:* quamuis id à Gregorio & aliis de Apostolorum prædicatione explicatum sciam, *Quid enim, inquit, per tonitruum nisi prædicationis superni terroris accipitur, per quod supernorum iudiciorum terror audietur.* Sed possunt eadem nihilominus uerba de sententiæ in die iudicij ferendæ pronuntiatione intelligi, erit enim vox illa tonitruus instar reboans, & instar fulminis stridens: quinetiam, ut rota feretur, erit namque volubilis & semper agens, quod per rotam designatur; circulus namq; & rota q; principio careant ac fine, æternitatis sunt symbola. Ita etiam olim precatus est Psalmita, cum impiorum damnationẽ vindictamque postularet, *Deum meum pœne illos ut rotam, & sicut sibi ulam ante faciem uẽ: sicut ignis qui comburit siluam, & sicut flamma, qua comburit montes, ita persequeris eos tempestate tua, & in ira tua turbabis eos.* Nec solũ hic impiis malum imprecatur uares, sed eadem simul opera æternitatem suppliciorum quibus exerciandi sunt, designat, ô rota! ô æternitas!

In ignem æternum: ignem nouum, exoticum, qui unico momento durissimos adamantis in fauillas rediget, qui singulos iuxta peccatorum qualitatem magnitudinemque

torquebit, cuique ignis noster comparatus ludus quodammodo & piectus videatur; ignem eternum, qui non prius exstinguetur, quam Deus, qui principij simul & finis expers est, esse definat. Vnde prudens & sancta illa vidua Iudith, peccatores ad pœnitentiam comminando inuitans, ait: *Va genti surgenti super genus meum, Dominus enim omnipotens vindicauit in eis. In die iudicij sui visitabit illos. Dabit enim ignem & vermes in carnes eorum, ut urantur, & sentiant usq; in sempiternum.* Exclamo igitur, & quidem merito: ô ignem! ô tormentum! ô dolorem intolerabilem! At nondum hic finis.

Iud. 16.

Psal. 108.
Habac. 8.

Qui paratus est diabolo & angelis eius. ô cruciatus omnem modum ac rationem excedens! Annon satis erat, ô iudex æquissime, a diuino tuo eos cōspectu arcere, Paradisi aditum occludere, iniurias & calumniasingere, igni eterno addicere; nisi etiam dæmones iis in socios assignares? vt nempe horrenda illa monstra, deformes illas furias, ac spectra tererrima, nullo non tempore ante oculos haberent. Prædixerant id oracula Prophetica, vt illud Dauidicum, *stet diabolus à dextris eius; & aliud, Antefaciem eius ibit mors, & egredietur diabolus ante pedes eius.* Hoc quidem & de Melchā intelligi potest; sed, quemadmodum Scriptura diuersis aptari potest, huic proposito idipsum accommodare quin licet?

Esb. 7.

Matth. 25.

Audiuistis iam decretum, quod aduersus impios pronunciabitur; audiuistis sententiam quam in damnatos magnus ille iudex detronabit, quam & mox executioni mandabit. Dæmones enim adstantes, miseris illas animas ad inferna trahent, & ad æterna rapiant supplicia. Quod figuris quibusdam ex antiquo testamento notum faciam. Vix olim Assuerus mortis sententiam in Amanum tulit, quin statim ille à carnifice in crucem actus est: *Necdum verbum de ore Regis extierat, & statim operuerunt faciem eius, & suspensus est Aman in patibulo.* Ita quoque, quamprimū vt potens ille Assuerus CHRIS TVS protulerit, *ite maledicti in ignem æternum:* terribiles ac truculenti illi carnifices, misellos illos inuadent, & ad sempiterna tormenta reluctantes & inuitos trahent, qui in puncto ad inferna descendunt.

Quamprimū vt Moyfes Hebræorum legislator olim loqui desinit, Chore mox, Dathan, & Abiron cum complicibus suis ac seditionis fociis, terra immane dehiscente, viui in infernum descendere. Non aliter quoque cum damnatis agetur. Vix namque Iudex morticos adiudicauerit, quin mox terra disrupta eos absorbeat, & absorptos ad tartara transmittat. Quid ad hæc ais ô Rex? Veniat mors super illos, & descendat in infernum viuentes. Non est hæc, vt nonnulli existimant, mali cuiusquam imprecatio, sed potius euident de damnatis variciniū, quod & ab alio quodam loco lucem accipiet: *Introsbunt in inferna terra, tradentur in manus gladij, partes vulptum erunt.* Confestim namque ac graui illa corpora, ponderosa illa cadauera, ac moles illæ carneæ ad ima descendere inceperint, instar plumbi aut ingentis saxi ad centrum terre deuoluentur. Ita scilicet idipsum docet Scriptura: *Cadent in profundum quasi lapis, & sicut plumbum in aquis vehementibus.*

Psal. 34.

Psal. 62.

Exod. 17.

Cōclatio.

Ecclesi. 10.

Reg. 18.

Quocirca, Christiani, etiam atque etiam vos adhortor, huius vt iudicij recordemini, sententiam illam vlticem semper ob oculos habeatis, ac diligenter aduigiletis, ne in vos eadem feratur. Dixit olim Sapiens, prudentem ac cordatum virum in dextra cor tenere, stolidum vero & insipientem in sinistra, quod non iuxta litteram intelligendum est: cum certo sit certius, & ex anatomicis præceptis constat, cor medium in homine locum occupare. Sed mystice verba illa exponenda sunt, scilicet, iustum, quem vere sapientem ac prudentem dicere possumus cor suum, actiones, cogitationesque omnes ad gloriam, quæ per dexteram significatur, dirigere & intendere: impium vero, qui stolidi ac fatui imaginem gerit, in omnibus suis tum dictis, tum factis cogitationibusque, vnicam spectare damnationem, quæ per sinistram denotatur. Et sane mera stultitia est, ne dicam dementia, in peccata semper ac nulla non occasione data incidere, ac nunquam horrendam illam sententiam ob oculos habere, lasciuire, ineptire, deliciis voluptatibusque nullo non loco indulgere, & nihil eorum quæ in altero mundo euentura sunt, mente animoque reuoluere.

Formi.

Formicæ, vt sapiens ait, in æstate, dum cetera animalcula per agros cantillant ac mirantur futuræ memores hyemis, tritici a seruis obeirant, frumeti grana assiduo labore & indefessa industria in horrea conuehuat, vt, dum brumale tempus aduenerit, deposito gaudere possint, ac partis frui. Vnico scilicet brumalis austeritatis inclementiæ que metu verna & æstiuas delicias contemnunt, & in futurum prospiciunt. Digna profecto laudibus in paruo hoc animalculo industria, & cata solertia! Has vt imitemur & earum diligentiam notemus, suadet idem Sapiens, *Vade ad formicam piger.* Docere vult, esse nobis, qui non nisi exigua quædam insecta sumus, interea dum læta vitæ huius ætas verna & ceteri hominum, iocis, ludis, tripudiis & inceptis, variisque nugis tempus impendunt, diligentem rerum omnium prouisionem faciendam, virtutes inquam, merita, bonaq; opera coaceruanda, vt iis, dum alterius vitæ bruma aduenerit, & inopia extrema laboramus, fruamur. Quæ tristis autem hyemis hæc futura est! Tunc scilicet terra præ siccitate exarescet, aer obscurabitur, diuinaq; iustitia omnia deuastabit, herbae tabescent, flores emarcescent, arbores emoriantur, omnia deniq; diabolica quadam pernicacia, duritiq; inaudita congelascunt. An nõ igitur hyemis huius intemperies & inclementia, rerum omnium obliuionem, voluptatum deliciarumq; contemptum, gaudiorum deniq; abnegationem inducat? An non vel minima eiudem apprehensio tantum in animabus nostris poterit, vt nunquam amplius nostris Deum omnipotentem flagitiis ad iracundiam prouocemus? Ioab princeps militiæ regis David, audito Absalomum e quercu pendere, decem argenti siclos, & balneum daturum se nuntio sponsondit, si pendentem telo traiceret, at miles, ille minime miles, sed ad omnem clementiam edoctus, mox subintulit, *Si appenderes in manib. meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis.* Hoc ipsum te respondere velim. Christiane miles, sub Iesu Christi signis qui meres, cum te infernalis ille Ioab, demon scilicet, ad cædem, id est, peccatum & scelus, impellit, suadetq; vt Principem illum cæli ac terræ, denuo cru-

cifigas, inque facti mercedem daturum se pollicetur delicias quasdam transitorias, ac diuitias temporales. Tunc inquam responde te velim, si vniuersum mihi mundum cum omnibus eiusdem diuitiis traderes, Satan, numquam vel vnum peccatum mortale committerem. Quid; mene aduersus Deum insurgere? Creatorem ad iracundiam concitare? iudicem deniq; meum prouocare? mille licet mundos offerres, numquam huc me adduxeris. Eia Christiane, hoc cogita. Iudiciũ hoc mente volue, terribilem hanc & horrendam diem præ oculis habe, à qua vel vniuersa tua salus, aut è contra interitus ac ruina dependet. Quod si feceris, certissime futurũ confido, numquam vt amplius, præeunte hic mihi Salomone, Deum sis offensurus.

Tunc obsecro, mei, o Iudex æquissime, sed simul etiam feruissimè, miserere, tunc à dextris cum numero iustorum constitue, sententiam pro me pronuntia, colloca me cum benedictis, ne cum impiis maledicatur, tunc paterna me benignitate atque amore complectere. Suscipe me tum sub vmbra alarum tuarum, extende dextram ad protegendum, ne forte glorientur inimici mei, & dicant, *Præualemus aduersus eum,* Oculos, quæso, in die illa obnubila, ne malignorum illorum spirituum, terribiliorum inquam spectrorũ aspectu perterreat, sed gratiæ tuæ radiis & Angelorum circumquaque astantium, & ad adiuandum me emissorum, splendore illos potius præstinguas: & gratiam concedas, vt horum semper meminisse queam: & quoniã iter hoc necessario mihi peragendum est, discrimina in illo occurrentia, periculaq; quæ post corporis huius egressum subite me forsitan oportebit præuideam ac præcogitem. Vt cum omnia præuidero, percepero, prægustaro, suauem illam cum electis sententiã audire merear, *Venite benedicti Patrum mei, post fidetis: paratum vobis regnum à constitutione mundi:* quæ demum summa quam quis optare queat beatitudo est, & ad quam omnes nos deducere dignetur. Pater, & Filius, & S. sanctus, Amen.

Hierem. 10.

Matth. 25.